

Statistiken över 1955 års taxeringar

Av förste aktuarien John Bredal-Bauer

Statistiska centralbyråns berättelse Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet taxeringsåret 1955 väntas utkomma av trycket till sommaren. En sammanfattning av de viktigaste resultaten lämnas härnedan.

I. Taxeringsutfallet år 1955.

A. Fastighetstaxeringen.

I tab. 1 lämnas uppgifter om såväl 1954 som 1955 års värden på skattepliktiga fastigheter.

Under år 1955 ägde ingen allmän fastighetstaxering rum. Till följd därav blevo skillnaderna mellan 1954 och 1955 års fastighetsvärden i regel obetydliga. Endast i fråga om annan fastighets byggnadsvärde kan någon nämnvärd förändring iakttagas. Detta har nämligen ökat med 2.414,0 milj. kr., vilket motsvarar 6,5 %. Vad jordbruksfastighet beträffar,

har totalvärdet stigit med 13,6 milj. kr., vilket utgör ungefär 1 promille av 1954 års värde.

B. Inkomst- och förmögenhetstaxeringen.

En sammanfattning av 1955 års taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt samt kommunal inkomstskatt lämnas i tab. 2. I tabellen har åtskillnad gjorts mellan å ena sidan fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser ("fysiska personer m. fl.") samt å andra sidan övriga skattskyldiga, bland vilka de svenska aktiebolagen äro de ojämförligen mest betydelsefulla.

Vad först den statliga inkomsttaxeringen beträffar, förete samtliga förvärvskällor inkomstökning. Främst kommer därvid förvärvskällan annan fastighet, som ökats med 12,4 %. Därnäst följa rörelse, jordbruksfastighet, kapital och tjänst med resp. 8,2, 7,8, 7,2 och 6,5 %.

gäldranta till myndig hemmavarande dotter men inte för periodiskt understöd till samma person.

Förmögenhetsbeskattningen

Kommittén föreslår även en ändring vid förmögenhetsbeskattningen. Ändringen är av liten praktisk betydelse, därför att barn i allmänhet ej torde nå upp till sådan inkomst att skattskyldigheten för dess förmögenhet avlyftes från föräldrarna, om barnen i enlighet med kommitténs förslag i fråga om inkomstbeskattningen inte taxeras för vissa inkomster. För-

slaget innebär att om gäldranta, på sätt kommittén föreslår, skall betraktas som periodiskt understöd vid inkomsttaxeringen, så är däremot svarande gäld ej avdragsgill vid förmögenhetsbeskattning och motsvarande fordran givetvis ej skattepliktig tillgång. Beträffande handels- och kommanditbolagen förordas att om inkomst därav är att anse som periodiskt understöd, förmögenhetstaxeringen skall ske så att barnets inbetalda insats taxeras hos barnet och återstoden av andelens värde hos föräldrarna.

Däremot har avdrag för underskott å förvärvskälla sjunkit med 29,8 %, under det att andra allmänna avdrag, vilka till största delen utgöras av påförda kommunalutskylder, stigit med 4,4 %.

Den relativt kraftiga ökningen av inkomst av annan fastighet står i visst sammanhang med nedgången av underskotten å förvärvskälla och torde främst bero på den vid 1955 års taxering tillämpade nya s. k. schablontaxeringen av villafastigheterna.

Den sammanräknade nettoinkomsten, som utgör summan av inkomsterna från de skilda förvärvskällorna efter avdrag av underskott å förvärvskälla, har stigit med 2.216,2 milj. kr. eller 7,2 %. Inkomstökningen vid 1955 års taxering överstiger betydligt 1954 års. Vid sistnämnda taxering ökades den sammanräknade nettoinkomsten endast med 4 %.

Vad de olika kategorierna av skattskyldiga beträffar, kan nämnas, att för fysiska personer m. fl. den sammanräknade nettoinkomsten stigit med 6,8 %, under det att densamma för svenska aktiebolag stigit med 9,4 %.

Som en följd av de stigande inkomsterna har även en uppgång i skatteunderlaget inträffat. Såsom av tab. 2 framgår, ökades den taxerade inkomsten med 2.033,8 milj. kr. eller 7,7 % och den beskattningsbara inkomsten med 1.755,8 milj. kr. eller 10,0 %. Av tabellen framgår vidare, att den taxerade inkomsten överstiger den beskattningsbara med 9.335,5 milj. kr. Skillnaden utgöres av ortsavdragen, vilka sålunda uppgå till betydande belopp.

Den påförda statliga inkomstkatten uppgår till 3.847,8 milj. kr., vilket är 394,5 milj. mer än året förut. För fysiska personer m. fl. utgör uppgången 282,7 milj.

kr., medan för övriga skattskyldiga skatten stigit med 111,8 milj. kr.

Den till statlig förmögenhetsskatt beskattningsbara förmögenheten, som uppgår till 26.287,4 milj. kr., har sedan år 1954 stigit med 2.421,5 milj. kr. eller 10,1 %. Uppgången torde till icke ringa del sammanhånga med att aktiekurserna stego betydligt under år 1954.

Den statliga förmögenhetsskatten uppgick år 1955 till 156,2 milj. kr., vilket belopp dock endast motsvarar 4 % av den statliga inkomstkattens totalbelopp. Övervägande delen av förmögenhetsskatten belöper på fysiska personer. I genomsnitt motsvarar förmögenhetsskatten 6 promille av den beskattningsbara förmögenheten.

Utöver de statliga inkomst- och förmögenhetsskatterna böra för fullständighets skull även två andra slag av skatter till staten omnämnas i samband med redogörelsen för taxeringsutfallet, nämligen skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar — utskiftningsskatt — samt investeringsavgift; den sistnämnda förekommer denna gång endast i form av eftertaxering. Någon närmare redogörelse för ifrågakommande skatter skall ej här lämnas. Nämnas skall endast, att den påförda utskiftningsskatten uppgick till 1,1 milj. kr. samt investeringsavgiften till 3,8 milj. kr., varav 3,6 milj. kr. påförts svenska aktiebolag och 0,2 milj. kr. fysiska personer.

Vid den kommunala inkomsttaxeringen har den taxerade inkomsten stigit med 2.313,7 milj. kr. eller 8,1 %, den beskattningsbara med 2.140,7 milj. kr. eller 9,2 %. Genom de kommunala ortsavdragen bortgick från den taxerade inkomsten ett belopp av 5.534,5 milj. kr., vilket motsvarar 60 % av de statliga ortsavdragen (9.335,5 milj. kr.).

Det totala kommunala skatteunderlaget,

som består av såväl fastighets- och inkomstskattekrönor, uppgick år 1955 till 278,4 milj. skattekrönor. Därav belöper 9 % på fastighet och 91 % på inkomst. Skatteunderlaget av fastighet utgöres av det s. k. garantibeloppet av fastighets taxeringsvärde, beräknat efter 4 % av detta värde, enligt bestämmelser, som för första gången tillämpats vid 1955 års taxering.

II. Fördelningen av inkomst och förmögenhet år 1954.

A. Inkomstfördelningen.

Statistiken örer 1954 års inkomster består liksom statistiken för de närmast föregående åren av en urvalsundersökning och en totalräkning. Den sistnämnda omfattar samtliga personer med mer än 30.000 kr. i inkomst, medan den förstnämnda, urvalsdelen, endast omfattar personer födda den 5, 15 och 25 dagen i resp. månad eller cirka 10 % av inkomsttagarna. Siffrorna inom urvalsdelen ha samtliga uppräknats med 10. (Såsom av tab. 3 och 4 synes sluta också alla antal i samtliga inkomstklasser utom den högsta på noll.)

Äkta makar, som samtaxerats, räknas numera i statistiken som två skilda inkomsttagare. Innan inkomststatistiken delvis omlades till urvalsundersökning, d. v. s. före år 1951, räknades båda makarna som en inkomsttagare.

Materialet till inkomststatistiken är behäftat med vissa brister, framför allt i fråga om antalet inkomsttagare i klasserna örer 30.000 kr., vilket torde vara för lågt.

I inkomststatistiken redogöres för inkomstfördelningen inom olika yrkesgrupper och åldersklasser samt för skilda kön och civilstånd.

Om inkomstfördelningen inom olika yrkesgrupper år 1954 lämnas uppgifter i tab. 3.

Av samtliga 3.809.175 inkomsttagare voro 2.806.116 eller 74 % anställda. Företagarna och de icke yrkesverksamma utgjorde 14 % resp. 12 %. Av de särskilda yrkesgrupperna bilda de anställda inom industri och hantverk i övrigt den mest betydande gruppen med 27 % av samtliga inkomsttagare. Tillsammans med anställda inom byggnadsverksamhet uppgå de till inemot 1/3 av det totala antalet. Den näst största gruppen utgöres av anställda inom handel med 13 %. Anställda inom allmän förvaltningstjänst uppgå till 9,6 % samt företagare och anställda inom jordbruk med binäringar till resp. 8,0 och 7,8 %.

Såsom av tab. 3 framgår, förefinnas betydande olikheter i fördelningen på inkomstklasser de olika yrkesgrupperna emellan. Några procenttal må exemplifiera detta. Sålunda hade 26,0 % av företagarna inom fria yrken, dit läkare, advokater m. m. hänföras, mer än 20.000 kr. i årsinkomst. Det näst högsta procenttalet för denna inkomstklass uppgår endast till 12,4 och avser företagarna inom handel. Inom dessa båda företagargrupper samt bland företagarna inom byggnadsverksamhet och samfärdsel översteg årsinkomsten 10.000 kr. för mer än 1/3 av samtliga till resp. grupp hörande inkomsttagare. Bland jordbrukets företagare kommo däremot endast 20 % i inkomstklasserna örer 10.000 kr.

Bland de anställda äro grupperna byggnadsverksamhet och allmän förvaltningstjänst starkast frekventerade i klasserna örer 10.000 kr. med resp. 43,5 och 37,8 % av inkomsttagarna i dessa klasser. De ögynnsammaste fördelningarna uppvisa de båda yrkesgrupper, inom vilka lönerna

alltjämt i viss utsträckning bestå av naturaförmåner, nämligen jordbruk med binnärningar samt husligt arbete. Inom dessa grupper äro inkomster över 10.000 kr. tämligen sällsynta.

Sparsammast företrädda inom de lägsta inkomstklasserna äro företagare inom samfärdsel och byggnadsverksamhet av vilka endast 3,5 %, resp. 5,2 % finnas i klasserna under 3.000 kr.

De icke yrkesverksamma förete en ogynnsam inkomstfördelning med hög frekvens 55,4 %, i de båda lägsta inkomstklasserna (under 3.000 kr.). Inom denna grupp förekommer ett stort antal gifta kvinnor (jfr nedan tab. 4).

De uppgifter om medelinkomsten per inkomsttagare, som återfinnas i tab. 3, utvisa även, att de yrkesgrupper, som ha en gynnsam inkomstfördelning, också ha en hög medelinkomst. Detta är för övrigt något helt naturligt. Främst kommer även här gruppen företagare inom fria yrken med en medelinkomst om 14.602 kr. Därefter följa företagare inom handel (12.016 kr.), samfärdsel (11.108 kr.) och byggnadsverksamhet (10.831 kr.) samt anställda inom byggnadsverksamhet (9.641 kr.) och allmän förvaltningstjänst (9.461 kr.). Den ojämförligen lägsta medelinkomsten 3.003 kr., förekommer i gruppen anställda inom husligt arbete.

Vad inkomstfördelningen inom olika åldersklasser beträffar, kan iakttagas en med åren fortlöpande inkomstförbättring, vilken för de äldre åldersklasserna, över 50 år, förbyts i en tillbakagång. Uppgifter om medelinkomsten i skilda åldersklasser lämnas härnedan.

Åldersklasser	Medelinkomst, kr.
—16 år	2.726
16—20 „	3.890
20—25 „	5.435

25—30 „	7.350
30—35 „	8.346
35—40 „	8.884
40—50 „	8.999
50—67 „	8.362
67— „	5.322

Angående inkomstfördelningen alltefter inkomsttagarnas kön och civilstånd lämnas uppgifter i tab. 4.

Av tabellen framgår, att inkomstfördelningen för männen är gynnsammare än för kvinnorna, och detta helt oberoende av civilstånd. Särskilt framträdande är skillnaden mellan gifta män och gifta kvinnor. Av de sistnämnda komma 69,2 % i klasserna under 5.000 kr., medan detta är förhållandet för endast 12,9 % av de förstnämnda. Därvid måste dock ihåggas, att ett betydande antal gifta kvinnor taxerats på grund av samtaxering med maken, medan de däremot ej skulle taxerats, om de varit ogifta eller förut gifta.

Beträffande medelinkomstens variation kan man här liksom i fråga om yrkesgrupperna iakttaga samband mellan gynnsam inkomstfördelning och hög medelinkomst.

B. Förmögenhetsfördelningen.

Förmögenhetsstatistiken grundar sig på längderna över taxeringen till statlig förmögenhetsskatt och omfattar således vid 1955 års taxering endast förmögenheter över 50.000 kr.

I tab. 5 lämnas uppgifter om förmögenhetsfördelningen inom olika yrkesgrupper. Förmögenhetsuppgifterna avse de skattepliktiga, ej de beskattningsbara förmögenheterna.

Såsom av tabellen framgår, uppgick hela antalet förmögenheter till 188.576. Föregående år var antalet 179.103. An-

talet förmögenheter har således under år 1954 ökat med 9.473.

Av detta antal ägdes, som tab. 5 utvisar, 93.563 (49,6 %) av företagare, 43.375 (23,0 %) av anställda samt 51.638 (27,4 %) av icke yrkesverksamma. De högsta förmögenhetsklasserna äro glest besatta. Sålunda utgöra de 1.451 miljonförmögenheterna, som finnas i landet, endast 0,8 % av samtliga förmögenheter över 50.000 kr., under det att 91,5 % understiga 250.000 kr. samt 63,7 % understiga 100.000 kr.

I fråga om de särskilda yrkesgrupperna kan bl. a. observeras, att för företagare inom fria yrken, den yrkesgrupp som i inkomsthänseende stod i en gynnsam särklass, mer än 50 % av förmögenheterna överstiga 100.000 kr. samt mer än 17 % överstiga 250.000 kr. Vidare kan iakttagas, att bland företagarna inom jordbruk finnas 182 miljonärer samt bland anställda inom handel samt industri och hantverk i övrigt 190 i vardera gruppen. Bland de i inkomsthänseende relativt fåtaliga icke yrkesverksamma, i vilka bl. a. ett stort antal änkor äro inräknade, finnas 578 miljonärer.

Värdet av samtliga skattepliktiga förmögenheter över 50.000 kr. uppgick år

1954 till 25.480,5 milj. kr. I nedanstående tab. 2 har den totala beskattningsbara förmögenheten för fysiska personer enligt 1955 års taxering uppgivits till 24.830,4 milj. kr. Skillnaden mellan dessa belopp har flera orsaker men beror främst på sådana reduktioner av skattepliktiga förmögenheter jämlikt 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt, som förekomma, när den skattskyldiges sammanräknade nettoinkomst understiger ett belopp motsvarande $3\frac{1}{3}$ % av den skattepliktiga förmögenheten. Storleken av den förmögenhet, som sålunda genom reduktion undgår beskattning, kan uppskattas till omkring 650 milj. kr. eller cirka $2\frac{1}{2}$ % av den sammanlagda skattepliktiga förmögenheten och minskningen i statens skatteintäkter till följd av förmögenhetsreduktionerna till 5,8 milj. kr.

Antal förmögenheter, som på grund av nyssnämnda bestämmelser bli mer eller mindre reducerade vid taxeringen, uppgår till 7.438 eller 3,9 %. Av dessa komma 1.449 att efter reduktionen understiga 50.000 kr. och således upphöra att vara beskattningsbara. Av dem, som alltjämt kvarstå som beskattningsbara, ha 931 reducerats maximalt, d. v. s. till hälften av det skattepliktiga beloppet.

Tab. 1. Fastighetsvärden, milj. kr.

Jordbruksfastighet	år 1954	år 1955	Differens
Jordbruksvärde	9.240,6	9.257,6	+ 17,0
Skogsvärde	4.302,2	4.304,7	+ 2,5
Tomt- och industrivärde	145,1	139,2	— 5,9
Summa	13.687,9	13.701,5	+ 13,6
Markvärde	8.750,3	8.905,0	+ 154,7
Byggnadsvärde	36.964,9	39.378,9	+ 2.414,0
Parkvärde	3,4	3,4	—
Summa	45.718,6	48.287,3	+ 2.568,7

Tab. 2. Inkomst och förmögenhetstaxeringen.

Taxering till statlig inkomstskatt:	Fysiska personer m. fl.	Övriga skattskyldiga	Samtliga skattskyldiga	Differens från år 1954	
				milj. kr.	i %
Uppskattad inkomst:					
av jordbruksfastighet	1.972,6	218,1	2.190,7	+ 159,1	+ 7,8
» annan fastighet	364,6	77,7	442,3	+ 48,7	+ 12,4
» rörelse o. d.	2.335,5	2.888,4	5.223,9	+ 395,7	+ 8,2
» tjänst	24.476,3	—	24.476,3	+ 1.494,8	+ 6,5
» kapital	678,2	53,5	731,7	+ 49,4	+ 7,2
Underskott å förvärvskälla	— 136,5	— 18,7	— 155,2	— 66,0	— 29,8
Sammanräknad nettoinkomst	29.693,2	3.219,0	32.912,2	+ 2.216,2	+ 7,2
Allmänna avdrag (utom underskott) ..	3.936,2	378,7	4.314,9	+ 182,7	+ 4,4
Taxerad inkomst	25.749,3	2.840,3	28.589,6	+ 2.033,8	+ 7,7
Beskattningsbar inkomst	16.413,8	2.840,3	19.254,1	+ 1.755,8	+ 10,0
Uträknad skatt	2.758,5	1.089,3	3.847,8	+ 394,5	+ 11,4
<i>Taxering till statlig förmögenhetsskatt:</i>					
Beskattningsbar förmögenhet	24.830,4	1.457,0	26.287,4	+ 2.421,5	+ 10,1
Uträknad skatt	153,9	2,3	156,2	+ 23,1	+ 17,4
<i>Taxering till kommunal inkomstskatt:</i>					
Taxerad inkomst	27.909,8	2.982,9	30.892,7	+ 2.313,7	+ 8,1
Beskattningsbar inkomst	22.375,3	2.982,9	25.358,2	+ 2.140,7	+ 9,2

¹ Därav 2,5 utgörande eftertaxering, som ej kan fördelas på skilda förvärvskällor.

Tab. 3. Antal inkomsttagare.

Yrkesgrupper	Inkomstklasser, kronor						Summa	Medelinkomst, kr.
	2.000—3.000	3.000—5.000	5.000—7.000	7.000—10.000	10.000—20.000	20.000—		
<i>Företagare:</i>								
Jordbruk m. binär. 11.860	24.690	69.790	66.840	69.270	54.350	6.674	303.474	7.392
Byggn.-verksamhet 330	750	2.300	3.860	5.560	6.230	1.703	20.733	10.831
Industri och hantverk i övrigt 4.580	5.460	11.660	12.630	15.630	17.530	4.716	72.206	9.319
Samfärdsl 350	520	2.400	3.860	6.470	8.970	2.097	24.667	11.108
Handel 3.920	4.480	10.440	11.850	18.160	29.470	11.099	89.419	12.016
Fria yrken 1.530	1.290	2.190	1.790	1.850	2.590	3.943	15.183	14.602
Övriga 970	790	650	120	150	210	72	2.962	4.394
Samtliga företagare 23.540	37.980	99.430	100.950	117.090	119.350	30.304	528.644	8.936
<i>Anställda:</i>								
Jordbruk m. binär. 40.050	49.180	73.230	58.570	59.070	17.000	1.070	298.170	5.137
Byggn.-verksamhet 6.320	7.300	19.470	28.090	67.640	94.170	5.113	228.103	9.641
Industri och hantverk i övrigt 66.010	59.700	126.970	155.180	315.180	270.400	18.937	1.012.377	8.241
Samfärdsl 9.050	9.000	21.420	33.110	108.590	69.240	4.397	254.807	8.706
Handel 63.420	51.430	100.340	95.280	103.980	74.780	16.834	506.064	7.113
Allm. förvalt.-tjänst 30.130	20.480	39.710	50.270	87.620	114.270	24.154	366.634	9.461
Fria yrken 4.120	3.170	5.750	4.800	5.710	5.760	2.127	31.437	8.084
Husligt arbete 25.400	28.940	28.920	6.080	1.580	470	90	91.480	3.003
Övriga 5.650	3.170	3.580	1.650	1.620	1.200	174	17.044	4.228
Samtliga anställda 250.150	232.370	419.390	433.030	750.990	647.290	72.896	2.806.116	7.826
Icke yrkesverksam. 131.850	130.940	100.360	43.510	36.570	25.030	6.155	474.415	4.186
Samtl. inkomsttag. 405.540	401.290	619.180	577.490	904.650	791.670	109.355	3.809.175	7.527

Tab. 4. Antal inkomstagare.

Kön, civilstånd	2.000—	Inkomstklasser, kronor						Summa	Medel- inkomst, kr.
		2.000— 3.000	3.000— 5.000	5.000— 7.000	7.000— 10.000	10.000— 20.000	20.000—		
Ogifta män	46.360	90.990	161.700	137.860	185.350	84.420	5.000	711.680	6.326
» kvinnor ...	59.080	103.400	143.510	119.770	81.030	35.860	2.533	545.183	5.140
Summa ogifta	105.440	194.390	305.210	257.630	266.380	120.280	7.533	1.256.863	5.811
Gifta män	27.540	45.500	133.530	180.550	517.550	601.480	91.676	1.597.826	10.572
» kvinnor	236.630	75.830	98.280	84.590	64.310	30.190	3.599	593.429	3.957
Summa gifta	264.170	121.330	231.810	265.140	581.860	631.670	95.275	2.191.255	8.780
Förut gifta män ..	7.880	25.950	24.360	19.400	30.920	24.750	3.496	136.756	7.239
» kvinnor	28.050	59.620	57.800	35.320	25.490	14.970	3.051	224.301	5.074
Summa förut gifta	35.930	85.570	82.160	54.720	56.410	39.720	6.547	361.057	5.894
Totalsumma	405.540	401.290	619.180	577.490	904.650	791.670	109.355	3.809.175	7.527
Därav män	81.780	162.440	319.590	337.810	733.820	710.650	100.172	2.446.262	9.150
» kvinnor	323.760	238.850	299.590	239.680	170.830	81.020	9.183	1.362.913	4.614

Tab 5. Antal förmögenheter.

Yrkesgrupper	Förmögenhetsklasser, kronor							Summa
	50.000— 60.000	60.000— 70.000	70.000— 100.000	100.000— 250.000	250.000— 500.000	500.000— 1.000.000	1.000.000—	
<i>Företagare:</i>								
Jordbruk med binäringar	16.504	11.482	17.969	14.019	1.534	348	182	62.038
Byggnadsverksamhet	497	361	597	606	141	42	12	2.256
Industri o. hantv. i övrigt	1.424	1.104	1.799	2.132	419	131	43	7.052
Samfärdsel	604	423	610	492	70	13	12	2.224
Handel	3.019	2.376	4.506	5.655	1.115	300	99	17.070
Fria yrken	311	282	574	939	326	87	22	2.541
Övriga	64	40	102	131	34	8	3	382
Samtliga företagare	22.423	16.068	26.157	23.974	3.639	929	373	93.563
<i>Anställda:</i>								
Jordbruk med binäringar	579	380	440	346	47	12	3	1.807
Byggnadsverksamhet	856	549	668	496	110	25	8	2.712
Industri o. hantv. i övrigt	2.459	1.562	2.606	3.278	987	391	190	11.473
Samfärdsel	664	454	658	609	124	37	23	2.569
Handel	2.156	1.549	2.731	4.081	1.218	410	190	12.335
Allmän förvaltningstjänst	2.090	1.633	2.733	3.327	823	214	75	10.895
Fria yrken	173	126	218	294	77	30	7	925
Husligt arbete	150	105	113	71	5	1	—	445
Övriga	44	26	52	64	20	4	4	214
Samtliga anställda	9.171	6.384	10.219	12.566	3.411	1.124	500	43.375
Icke yrkesverksamma ..	9.759	7.233	12.727	15.795	4.122	1.424	578	51.638
Samtliga	41.353	29.685	49.103	52.335	11.172	3.477	1.451	188.576